

BENKŐ LÁSZLÓ

Viharlovasok

A VÉR TÖRVÉNYE

Történelmi regény a kalandozások korából

KÖNYVKIADÓ
Szeged

„AZ IGAZSÁG VISZI ELŐRE A TÖRTÉNETET”

ROBERT GRAVES: Én, Claudius

PROLÓGUS

Kr. u. 905.

ITÁLIA

Agyerek leugrik az eperfáról, és iszkol a réten át, ahogy csak a lába bírja. Hátrapislog, orra is bukik néhányszor, s a tüdeje majd kiszakad a kis véznának, de a szíve és a félelem viszi egyre tovább.

A poros úton sereg vonul. Rettentő had, már a látásukba is beleborzong az egyszerű itáliai, miközben a fülében ott visszhangzik a pap legutóbbi könyörgése, akivel együtt küldtek fohászt a Mindenhatóhoz:

– ...*et ab Ungarorum nos defendas iaculis...* – és a magyarok nyilaitól ments meg minket...

Sírva könyörögtek az Úrnak, de az összes szent közbenjárása sem segíthetett, mert a magyar elpusztította Modena városát és környékét. Most pedig ott viszik a málhában a Berengártól kialakodott tíz mérő ezüstpénzt, mert ennyiért zúdultak rá a lombard király ellenségére, Provence-i Lajos császárra.

A kis fickó tehát majd a nyakát töri, hogy figyelmeztesse az övéit: itt megy a magyar, rejtselek el mindent, s rejtőzzenek maguk is. Pincékbe, föld alatti vermekbe, régi romok közé... Bárhová, csak el a magyarok szeme elől.

Pedig félelemre most már nem sok okot adnak, hiszen elégedettek a hadjárattal. Legföljebb maguknak meg a lovaiknak rekvirálnak élelmet az úton, már ahol tudnak, mert amint vonulnak, úgy ürül ki előttük a környék.

A had, mielőtt elérné Aquileia határát, tábort ver. A foglyok most már csak gondot jelentenek a zsákmánnyal megrakottan hazatérő vitézeknek, és nincs is, aki megvásárolná őket, így hát akit eddig nem eresztettek el, annak most adják vissza a szabadságát. Ha nem értené, farba billentik, csak úgy, barátságosan, vagy a nyakába csördítenek a karikással, és megmutatják neki az utat.

A legtöbben nem is hiszik a szabadságot. Tétován indulnak, aztán szaladnak, miközben attól rettegnek, hogy nyilat kapnak a hátukba, de az ilyesmire a magyarnak nincs már gondolja. Hisz nem gyűlölik őket az idegeneket, főként, ha semmit se ártottak nekik. Nem az itáliai emberek ellen vágattak Modena alá, hanem kifejezetten Berengár kérésére eresztette külhonba a törzsszövetségi had egy hányadát Árpád nagyfejedelem.

A foglyok tehát iszkolnak, mint a gyerkőc az imént. Nők és férfiak rendetlen összevisszaságban, s egy aquileiai paraszt ijedtében a csalánba vezeti ordító, rúgkapaló, a menekülőktől megrettent szamarait.

– Jól van! Indulás, vitézek! – csattan egy magyar százados hangja. – Lóra mindenki! Nem megyünk be a városba, és az éjszaka előtt ne számítsen senki pihenőre.

A magyar századok nyeregbe lendülnek, és elnyúlik a hadrend, mert az elsők máris könnyű vágta kapnak. Egy-egy vezeték ló cipeli a harcos málháját, a többi lova a sereg mögötti ménesben rúgja a port.

Jókedvűek a vitézek, mert a hadisiker némelyiküknek igazi jómódot is hozott. Csak az veszített ebben a meghívásos verekedésben, aki ott hagyta a fogát, netán közelebbi ismeretségbe került az ellenséges karddal, lándzsával. De aki ott nem maradt, lelkét a halotti máglyán ereszte szélnek, azt sebesülten is hazasegítik a társak.

A tartalékménes alaposan lemarad, de féltetni nem kell, mert az aquileiai pátriárka jóvoltából baráti vidék szalad a vasalatlan paták alatt hátrafelé. Tizenöt éves békében s szabad átvonulásban egyezett az egyházfővel a magyar.

A századosok időnként kilépnek a sorból, megszemlélik az előttük elvonulókat, s ha rendjén valónak látnak mindent, folytatódhat a vonulás.

Este, a táborveréskor az örök egy fura alak érkezéséről tesznek jelentést.

– Egy itáliai – mondja a vitéz a századosnak. – Nem annyira fiatal már, úgy nézem, úgy huszonöt esztendőös lehet. Azt magyarázza, hogy a mai napig a foglyunk volt.

– Eleresztettünk mindenkit – felel a százados. – Miért nem megy, amerre az orra viszi?

– Mer’ nem akar.

– Nem akar-e? Csak nem nehezményezi a fogva tartást? Tán panaszt akar tenni a bánásmód miatt? – hahotázik az egyik tizedes.

– Nem akar ez semmit azonkívül, hogy megint fogoly szeretne lenni.

– Valaki jól fejbe kólinthatta, vitézek! – néz körbe a százados, s nevet már maga is. – Miként ért utol?

– Szamárháton – feleli az őr. – Majd összerogy alatta a szerencsétlen jószág...

– Honnan vette a szamarat, ha egyszer fogoly volt?

– Állítólag egy paraszttól. Nem akarta adni, de ez pofán verte, aztán...

Kitör a hahota, és most már mindenki a jövővényre kíváncsi, akinek fura módon nem tetszik a szabadság.

Szurtos a képe, hasadozott a térdig érő inge, a rojtosra szakadt harisnya a lábán a régi ruhadarabnak inkább már csak emléke. Mezítláb van, és dörzsölgeti a combját meg a hátsóját, mert takaróval is kényelmetlen a szamárhát, hát még nélküle. Szemre jó kötésű férfi, és értelmes a tekintete. Egyáltalán nem fél a magyartól.

A százados elé vezetik. Nem kell megkötözni a kezét, fegyvere meg amúgy sincs. A tolmácsot pillanatok alatt előkerítik.

– Mit akarsz még? Nem elég-e neked a szabadság? – kérdi a százados.

– Azt kéri, hadd maradjon velünk.

– Aztán mihez kezdenék vele? Eladni nem tudom, egy fogoly meg nem fogoly a piacon.

– Azt mondja, szolgálna szívesen. Ért a marhákhoz meg a kutyákhoz.

A százados megdörzsöli az állát, aztán a kaftánja ujjával megtörli izzadt, kopaszra beretvált feje búbját.

– Egy marha sincs a seregben ezen a csodabogáron kívül. Még ilyet! Legények! – pillant körbe, és felemeli a hangját, hogy mind jól hallja. – Ez itten szolgának jelentkezik. El akar jönni velünk haza. Kinek kell?

Legyint, s morgolódik csak mindegyik: mit kezdjenek egy itáliaival, aki nem beszél a nyelvüket? Még ha szláv volna legalább, aki ért a szántáshoz-vetéshez, kapáláshoz... Ráadásul ügyelni kell rá az úton, etetni-itatni, mert ha netán lopna szükségében, az első vitéz agyonvágja.

– Azt mondja, megértette, hogy nem kell senkinek – folytatja a tolmács –, de mégsem akar visszamenni.

– Akkor hát miért akar mégis velünk jönni? – tudakolja a százados, és a fura legény hadarni kezd.

– Beszél összevissza – mondja a tolmács. – Régi gazdáiról, meg valami bizánci görögről és egy lombard paraszt tanyájáról... Hogy folyton

csak másokat szolgált. Tetszik neki ez az élet, már a tiétek, uram, ezt állítja.

A százados szemöldöke a feje búbjáig csúszik:

– Tetszik neki? Halljátok? Vitézek, végre egy itáliai, akinek tényleg nem remeg az ina tőletek! No, ha ennyire tetszik neki a magyar, bánom is én, maradjon. Marha nincs, de ló van ölég. Öreg Kajász! Ott lesz veled a ménesnél! Ha galádságon kapod, kólintsd meg a fokossal, aztán lökd a bozótba! Még elásnod se köll.

Hát így vezérelt a sors engem a magyarok közé, felnőtt fejjel, s valahogy soha nem éreztem, hogy megbántam volna.

Addigi életemben valóban mindig csak másokat szolgáltam, nem lévén sem apám, sem anyám. Valaki fölnevelt, aztán meg eladott, alig négyévesen. Kecskékre ügyeltem Róma mellett egy hegyi faluban, aztán a gazdától megvett egy kalmár, aki a tengerparti városban rögvest el is adott egy másiknak, egy bizáncinak.

Őt is szolgáltam esztendőkön át, jártam vele a tengert, s a hajókötéltől oly kérges lett a tenyerem, mint egy öregembernek. Még Bizáncban is jártam, majd elszöktem tőle, nehogy az én nyakamat is elvágják azok, akikkel a gazdámnak elszámolási gondja akadt.

Gyalogszerrel kóboroltam hónapokon át Itáliában, s egy ízben magyarokkal is találkoztam, akik Berengárt jöttek megverni az első, nagy háborúban. Aztán sokáig egy lombard tanyáján laktam, teheneket gondoztam, meg a gazda kutyáit tanítottam vadászatra és engedelmességre.

Jószérivel ez volt akkor az egyetlen tudományom.

Engem mindig csak úgy hívtak, hogy *Vagabondo*, ami olaszul annyit tesz: Csavargó. Nem mondhattam a magyaroknak, hogy így neveznek, de azt se akartam, hogy név gyanánt rám ragasszanak valami magyar rondaságot, amin aztán mindig jót lehet röhögni, ahányszor kimondják.

S mivel Rómában születtem – bár gyanítom, hogy igen kétes körülmények között –, kezdtek Rómainak hívni, mert ez rövid és mindenki számára érthető.

S végül ez lett a nevem a magyarok között.

Én lettem a Római.

A százados az első magyar szállások egyikén megszabadult tőlem, s így kerültem Vál apához, a bőhöz, onnan meg a nagy háború után – amely-

ben alig harmincötezer magyar tönkrevert százezer frankot meg bajort egy Poson nevű vár alatt a Dunánál – az öreg Acsádhoz.

Ott voltam Posonnál, a segéderőknél tettem a dolgom. Ma már büszke vagyok rá. Aztán lettem végérvényesen szabad ember, aki nősülhetett, magyar szokás szerint élhetett, bár azt hiszem, senkit nem zavart volna, ha a sátramban keresztény módra imádkozom, ahogy tanultam.

Tanultam, bár megvallom, sosem igazán viselkedtem keresztényi módon, s a templomot is gyakorta elkerültem.

De hát ez már nagyon a múlt ködébe veszett, szót se érdemes vesztegetni rá.

Ma már van mindenem, amire szüksége lehet a magamfajtnak. Sátoram, téli veremházam, asszonyom, lovaim, jószágom, fegyverem. És becsületem, amit magamnak kellett kivívnom e fura nép körében, de megtettem. Nem vagyok gazdag, s talán soha nem is leszek, de otthon vagyok ezek között a különös emberek között, és ez a fő.

Az otthon pedig ott van, ahol a barátok is, s ahol napközben látom az élet értelmét, este pedig jóízűen hajtom álomra a fejem.

Olyan társakra tettem szert, mint a rendkívül okos és bátor Táltosfia, és néha úgy éreztem, az ő családja az enyém is kicsit.

Aztán ott van Keselyű, a táltos-tudós, meg a kalandos sorsú Réka asszony, a Táltosfia felesége.

És Kelád, a káliz ezredes, a gyepűőrzők nagy öregje. A tűzbe mennék értük, s ők szintúgy értem.

Táltosfia azt mondta nekem a nagy háború után:

– Hallod-e, te Római! Nem tudjuk, milyen sorsot szán nekünk az örökön Kék Égben lakozó Tengri. Sokat teszünk, sokat verekszünk ezért a számtalan nyelvet beszélő, mégis egységben is gondolkodni s mozdulni képes népért. Biztosan váratlanul jön majd egy nap, amiről nem tudhatjuk, hogy az utolsó, de a történetet tovább kell adni. Híven az igazsághoz, a jövő nemzedékek okulására.

Akkor még nem hittem, hogy majd én leszek az egyik, akinek tovább kell vinnie ezt a tudást.